

**Angående byggnadsminnesförklaring av den s.k. Winroth-
ska gården på Garvaren 5 i Eksjö**

LÄNSSTYRELSENS AVGÖRANDE

Länsstyrelsen förklarar enligt 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m m (KML) den s.k. Winroth-
ska gården på Garvaren 5 i Eksjö för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 kap 2 § samma lag
följande skyddsföreskrifter.

1. Byggnaden får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att byggnadens kulturhistoriska värde inte minskar.
3. Det område som på bifogad karta avgränsats med en streckad linje får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras utan Länsstyrelsens tillstånd. Området skall hållas i sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förvanskas.

Enligt 3 kap 21 § samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

BAKGRUND M M

Länsstyrelsen väckte den 15 december 1992 frågan om byggnadsminnesförklaring av den s.k. Winrothska gården på Garvaren 5 i Eksjö.

Av utredningen framgår i huvudsak följande.

Den Winrothska gården består av en huvudlänga utmed Norra Storgatan med två mindre flyglar mot öster samt en länga utmed Eksjöån.

Huvudlängan är uppförd av timmer i två våningar med utkragad övervåning. Längans fasad utgörs av falurött

KULTUR G KME BESLUT AF211103

liggtimmer med utskjutande knutskallar. Vid utkravningen finns en snidad bård. Byggnadens nedre våning har stora skyltfönster mot Norra Storgatan. Flertalet övriga fönster är av tvåluftstyp med en spröjs i varje båge. Mot Norra Storgatan finns sentida butiksdörrar. Mot norr och öster finns sentida paneldörrar. Mot söder finns en balkong med front av liggande brädor. Längan har ett sadeltak belagt med enkupiga tegelpannor. Längan vilar på en sockel av putsad sten.

Längan utmed Eksjöån är uppförd av timmer i två våningar där fasaden utgörs av falurött synligt liggtimmer. Mot gårdssidan finns en svalgång med en balustrad av liggande brädor. Längans fönster är av tvåluftstyp med åtta rutor i varje båge. Längan har ett sadeltak belagt med enkupiga betongpannor. Längan vilar på en sockel dels av fältsten och dels av betong.

Nordost om den aktuella byggnaden finns en f.d. stallbyggnad från 1905 för vilken fråga om byggnadsminnesförklaring inte väckts.

Den aktuella byggnaden har troligen uppförts under 1700-talet och i den har bl.a. bedrivits färgerirörelse. Under 1800-talet försågs byggnaden med brädfodring. Under 1950-talet genomfördes en renovering som syftade till att återställa byggnadens ursprungliga exteriör. År 1955 eldhärjades delar av byggnaden.

Det område inom vilket byggnaden är belägen har av Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen ansetts vara ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde enligt 3 kap 1 § KML.

Länsstyrelsen har den 22 februari 1993 upprättat förslag till skyddsföreskrifter.

Eksjö kommun har tillstyrkt förslaget till byggnadsminnesförklaring.

Fastighetens ägare Småföretagare i Eksjö, ideell förening, har i yttrande till Länsstyrelsen godkänt en byggnadsminnesförklaring och föreslagna skyddsföreskrifter.

Riksantikvarieämbetet har i yttrande den 13 maj 1993 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt 3 kap 1 § KML får en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde förklaras för byggnadsminne.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet har enligt 3 kap 10 § KML rätt till ersättning av staten om skyddsföreskrifter

1. utgör hinder för rivning av byggnad och skadan därav är betydande i förhållande till värdet av berörd del av fastigheten eller

2. på annat sätt innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten.

Medför skyddsföreskrifter att synnerligt men uppkommer vid användning av fastigheten, är staten skyldig att lösa fastigheten om ägaren begär det.

Den aktuella byggnaden är ett gott exempel på en ålderdomlig hantverksgård med bl.a. en ovanlig, snidad bård i fasaden. Byggnaden har därför ett kulturhistoriskt värde. Byggnaden har emellertid vid 1950-talets renovering och brand ändrats i så hög grad att byggnaden inte kan sägas vara synnerligen märklig enligt nyss nämnt lagrum.

Byggnaden ingår dock som ett betydelsefullt element i stadsmiljön norr om Stora Torget. Denna miljö omfattar bl.a. en ytterst välbevarad trähusbebyggelse inom den senmedeltida stadsplanen.

Enligt Länsstyrelsens bedömning får miljön i denna del av Eksjö stadskärna anses utgöra ett sådant bebyggelseområde som avses i lagrummet. Skäl föreligger därför för att förklara den aktuella byggnaden, såsom ingående i detta område, för byggnadsminne.

För byggnadens bevarande skall det av Länsstyrelsen den 22 februari 1993 upprättade förslaget till skyddsföreskrifter gälla. Länsstyrelsen bedömer härvid att skyddsföreskrifterna ej skall medföra ersättningsskyldighet gentemot ägare eller innehavare av särskild rätt. Ej heller kan föreskrifterna anses medföra att synnerligt men uppkommer vid användningen av fastigheten.

ÖVRIGT

Länsstyrelsen lämnar i förekommande fall råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaden och vårderna av det omkringliggande området.

Ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter får ske endast om det föreligger särskilda skäl för sådan ändring. Ansökan om ändring prövas av Länsstyrelsen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Kammarrätten i Jönköping genom skrivelse till Länsstyrelsen - se bilaga (formulär 1).

I den slutliga handläggningen av detta ärende i vilket länsråd Bo Landholm beslutat och byrådirektör Anders Franzén varit föredragande har även bitr länsarkitekt Niklas Aronsson, förste länsassessor Claes von Sydow och länsantikvarie Per-Olof Ringquist deltagit.

Bo Landholm

Anders Franzén

Kopia till:
Riksantikvarieämbetet, delg kv, laga kraftbevis
Länsmuseet
Eksjö kommun
Inskrivningsmyndigheten, laga kraftbevis
Kulturmiljöenheten
CvS